

INHOUD

I	<i>Darlin'</i>	9
II	<i>I Have Got the Blues</i>	51
III	<i>There's the City</i>	101
IV	<i>Somebody's Watching</i>	143
V	<i>Vive la Rose</i>	213
VI	<i>I Hardly Knew Ye</i>	265
VII	<i>Bang Away</i>	309
VIII	<i>When the Train Comes Along</i>	367
	Nawoord	417
	Informatie over de liedjes	429
	Lijst van Franse termen	443
	Verantwoording van de vertaler	447

I

DARLIN'

Zittend op de rand van het bed in de voorkamer buigt Blanche zich voorover om aan de veters van haar slobkousen te prutsen. *'Dors, min p'tit quinquin...'* Bij de tweede hoge noot wordt haar hese stem uitgerekt tot een iel draadje. Ze schraapt haar keel, om de hitte eruit te krijgen.

Er raast een trein noordwaarts vanuit San Jose. De koplampen van de locomotief priemen door de lange spleet tussen het afbladderende raamkozijn en het groene gordijn, zodat de kamer verlicht wordt voor Blanche: de gammele commode, het nachtkastje, en Jenny, leunend tegen het haveloze hoofdeind van het bed. Het Eight Mile House staat te schudden alsof het van karton is terwijl de goederenwagons langs denderen. Hier in San Miguel Station bevinden ze zich precies aan de zuidelijke grens – de laatste snik – van San Francisco.

Sinds twee dagen verblijven Blanche en Jenny bij de familie McNamara, *ouwe bekenden* voor Jenny maar nog praktisch vreemden voor Blanche. Hoelang zal Blanche nog in deze vierkamerkeet moeten blijven zitten, vraagt ze zich af, in deze uithoek van het buitengebied van de stad? En hoe moet ze bepalen of het zelfs alweer een beetje veilig is om terug te gaan? Blanche heeft haar linkerslobkous nu uit, en de laars die ze eronder aanhad, maar de veters van de andere zijn verstrikt geraakt, en bij het schijnsel van dat ene kaarsstompje kan ze de knoop niet vinden; ze zit met haar lange nagels aan de veters te plukken.

*Dors, min p'tit quinquin,
Min p'tit pouchin,
Min gros rojin...*

Slaap, mijn kleine kind, mijn kleine kuiken, mijn dikke druif. De oude melodie klinkt nu zoeter, de klanken als speldenprikken. Een onbenullig liedje uit Picardië dat Blanche' oma altijd voor haar zong op die piekleine zolderkamer in Parijs.

'*Dors, min p'tit quinquin, min p'tit pouchin...*' Jenny duwt het refrein naar haar terug, als een loom blaadje op een rivier.

Blanche staat er nog steeds van te kijken hoe snel die meid een liedje oppikt nadat ze het één keer heeft gehoord.

'Hoe gaat het verder?' vraagt Jenny, leunend op een elleboog, haar bruine wangen glinsterend van het zweet. Tussen haar neus en haar wenkbrauwen is haar gezicht gezwollen, aan het verkleuren. Morgenvroeg zijn allebei haar ogen bont en blauw.

Maar daar wil Blanche niet aan denken. Jenny zelf zeurt immers nooit over wat geweest is? Ze draagt haar beurse plekken als eretekens, en die trekken altijd snel weer weg.

Blanche komt een beetje overeind op de rand van het bed, en zingt verder:

*Tè m'f'ras du chagrin
Si te n'dors point qu'à d'main.*

'Bek dicht, kindje, anders sla ik hem dicht,' vertaalt Jenny behoorlijk vrij, en ze knikt. 'Daar komen de meeste slaapliedjes uiteindelijk op neer, lijkt me.'

En Blanche wordt ineens overvallen door een beeld van P'tit, waar hij ook mag zijn. Een strenge hand die omlaag zwiept om zijn bek dicht te slaan. Wist ze maar of alles goed is met de kleine; meer hoeft ze niet te weten. Zou Jenny ooit in haar leven wel eens hebben nagedacht voordat ze haar eigen grote bek opendeed?

Maar de ogen van haar vriendin zitten al half dicht, als die van een kat, terwijl ze achteroverleunt tegen de slappe kussens. Boven

het van McNamara geleende nachthemd komt Jenny's geslagen gezicht steeds meer tot rust.

Blanche trekt haar rok omhoog en legt haar rechterenkel op haar linker knie om de knoop in haar veters eens goed te bekijken. Het zanderige linnen van de slobkous plakt aan haar scheenbeen, als huid die maar niet wil vervellen.

Modderspatten op de vloerplanken, de groezelige lakens; deze hele keet is natuurlijk vergeven van de vlooiën en de luizen. Blanche buigt verder voorover om de knoop goed te kunnen zien. Nog een paar tellen en dan heeft ze hem los.

Haar longen zuigen zich vol zodat haar ribbenkas, huid, korset en het lijfje van haar jurk uitzetten terwijl ze weer zingt: '*Té m'f'ras du chagrin, si te n'dors...*'

De knallen komen zo hard dat Blanche denkt dat het onweert. De drukkend hete hemel is blijkbaar eindelijk ontploft, en laat zijn tongen onder de dakrand van het Eight Mile House door flitsen. O, ze had beter niet kunnen zingen, bedenkt ze met een bijgelovige huivering; nu heeft ze een onweersbui opgeroepen.

'*Qu'est-ce...*' Is dat het begin van een vraag van Jenny, of enkel een snik? De kaars is uit, en het is aardedonker hier in het buitengebied.

'Wacht,' zegt Blanche tegen Jenny, terwijl ze overeind springt met haar rechterlaars nog aan. Een zwavelachtige geur in de lucht – ze heeft nog nooit meegemaakt dat een onweersbui zo rook. Vuurwerk? Maar wat valt er te vieren op 14 september? Buiten blaffen de honden van San Miguel Station in een woest koor. Wat kan er nu zomaar een kaars uitblazen? Een kaars omgooien, de gloeiendhete was in het rond spetteren – is dat wat er langs haar kaak omlaag druipt?

'John!' Dat is Ellen McNamara in de achterkamer, roepend om haar man. Een doffe klap, er valt iets op de grond vlak bij Blanche. Is de kleine waskom van de commode gevallen?

'John!'

Er glijdt iets over Blanche' rechterwang, als bloedhete tranen,

maar ze huilt helemaal niet. Ze veegt het weg en voelt iets steken – een soort reusachtige mug? Nee, geen insect, iets scherps. ‘Merde, ik heb een snee!’ roept ze door de verstikkende duisternis.

Geen reactie van Jenny. Aan de andere kant van de dunne slaapkamerwand, in de saloon, wordt met een deur geslagen. McNamara, maar half hoorbaar, en zijn vrouw, en de kinderen, zo hoog gillend dat Blanche de woorden niet kan verstaan.

Ze wankelt nu. De planken kraken onder haar blote voet.

Glas: zo komt ze dus aan die snee in haar wang. Door de bliksem is het raam aan diggelen gegaan en is er een gat in het gordijn gekomen, waardoor er een onheilspellend maanlicht naar binnen sijpelt. Blanche hijgt van woede. Wanneer houden die honden nou eens hun kop, zodat ze zichzelf kan horen denken? Ze tuurt door de slaapkamer.

‘Jenny?’ Blanche schudt de scherven van haar voet en kruipt op het bed, maar Jenny is er niet meer. Ze kan niet langs Blanche heen zijn geglipt zonder de deur open te doen, toch? De lakens voelen doorweekt aan. Waar zouden ze nat van kunnen zijn?

Blanche’ ogen raken gewend aan het zwakke schijnsel. Iets op de vloer tussen bed en muur, ineengezakt in de hoek, dat beweegt, maar niet zoals een mens beweegt. Armen de verkeerde kant op gebogen, nachthemd ordinair opgefroddeld, dunne beentjes besmeurd met bloed, en met een soort carnavalsmasker van een vertrouwd gezicht.

Jenny!

Blanche deinst terug.

Eén tel.

Nog een.

Ze dwingt haar hand omlaag naar... om te voelen, om het zeker te weten, in elk geval... maar door de geiserstraal tegen haar vingers springt ze gillend terug naar de andere kant van het bed. Ze klampt zich vast aan de smerige lakens.

Licht knalt door de deuropening vanuit de saloon: McNamara met een lamp. ‘Miss Blanche, is er op u geschoten of wat?’

Met haar ogen knipperend richt ze haar blik omlaag naar haar lichaam, helemaal rood.

Nog geen maand eerder, in het House of Mirrors in Chinatown, San Francisco.

Op de piano de zachte beginklanken van een wals. Midden op het kleine podium verrijst, als de stempel van een bloem: Blanche. Helemaal in het wit vanavond, trouw aan haar artiestennaam. Ze begint heel traag en statig, zo preuts als een ingénue in haar eerste rol; dat is de truc van de rokkendans. Ingehouden, vol verwondering, alsof ze nu pas de gladde waterval van wit satijn ontdekt die van haar taille naar haar tenen omlaag stort, loopt Blanche rondjes over het podium. Ze wikkelt zich helemaal in de glanzende stof (ruim dertien meter in de rondte), blijft dralen in die streling.

Zorgvuldig doet ze alsof ze de mannen in de krappe rijen roodfluwelen stoelen niet ziet, alsof die er niet eens zijn. De Grand Saloon zit al vroeg helemaal vol op deze zaterdagavond, half augustus. Lamplicht wordt weerkaatst in de wandhoge spiegels, en de rode wanden en het bijpassende hoogpolige tapijt lijken te zinderen van de hitte. Strak in haar lijfje met ruches voelt Blanche het zweet uit haar oksels lopen. Maar ze houdt zich zo kalm als een zwaan die zijn melkachtige vleugels spreidt. Ze houdt de enorme zijden rok als een scherm voor zich, zodat het silhouet van haar rondingen erop te zien is. De *michetons* zitten nu waarschijnlijk al voorover geleund, verlangend om door de stof heen te turen, maar ze keurt hun nog geen blik waardig.

De lieflijke klanken van Léo Delibes maken plaats voor een wat wildere melodie, en Blanche begint te hupsen, te glijden, te draaien. Elke houding voert ze tot het exacte uiterste. Met haar gezicht naar haar ene knie tilt ze haar andere been achter zich omhoog en laat haar tenen naar het goudkleurige plafond wijzen. De rok zakt omlaag over haar dijen, blijft een beetje haken

aan haar netkousen en dreigt binnenstebuiten gekeerd te worden, waardoor er hier en daar iemand in het publiek naar adem hapt, ook al kunnen ze nog niets zien – wat hen het meest opwindt, weet Blanche, is waar ze alleen maar over kunnen fantaseren –, maar ze gaat weer rechtop staan en walst verder terwijl de muziek terugkeert naar de rustige openingsmelodie. Haar gezicht nog steeds kalm en maagdelijk.

Michetons die zoveel geld betalen om naar een dans te kijken hebben ingewikkelde verlangens. Ze willen vrijwel tegelijkertijd worden opgewonden en afgewezen. Blanche is een zeer ervaren plaagster, een *allumeuse* die het vlammetje aansteekt en weer uitblaast, aansteekt en uitblaast.

Ze is zo geroutineerd in deze choreografie, en de beroemde ‘Swanhilde Waltz’ waarop die wordt uitgevoerd, dat ze haar gedachten kan laten afdwalen. Hoe heette die sprietige Italiaanse ook alweer, de eerste Swanhilde, bij de première van *Coppélia* die ze hadden bijgewoond toen ze nog in Parijs woonden? Vijf, nee, zes jaar geleden; Blanche weet nog dat ze onder de indruk was van elke pirouette. Tijdens de belegering was Arthur een keer thuisgekomen met het nieuws dat ze dood was, die kleine Italiaanse. Zelfs het salaris van topballerina’s was bevroren terwijl de Pruisen voor de poorten van de stad stonden, en dat meisje was half uitgehongerd, werd er gezegd, en op haar zeventiende verjaardag bezweken aan de pokken.

Verdomme. Blanche heeft haar best gedaan om die uit haar gedachten te bannen, die epidemie die in mei ook in San Francisco de kop op begon te steken. De pokken: alleen de naam al bezorgt haar de rillingen.

Ze struikelt bijna. Dan neemt ze een heel klassieke houding aan: een vluchtende nimf die in marmer is veranderd. Terwijl de muziek dreigender wordt in het laatste gedeelte van de wals, buigt Blanche zich achterover, helemaal achterover, totdat haar vingers bijna de planken beroeren, en dan begint ze rondjes te draaien, haar hele lichaam de trompet van een witte lelie die hulpeloos om zijn eigen steel tolt.

De begeleidende muziek spiraalt omhoog, steeds uitzinniger, en Blanche zwiept overeind, zodat haar tollende rok het podium overspoelt. Donderende, triomferende akkoorden. Bij het crescendo pakt ze het verborgen lintje bij haar onderrug en dan vliegt het hele ding los, romig satijn dat op het publiek af wervelt en als een albatros op een paar oude miljonairs neerstrijkt.

Het gejoel van de mannen breekt de spanning, maar dat is niet erg. Als er niets te lachen viel zou het geen burleske zijn.

Blanche staat op haar vinger te sabbelen, met alleen nog haar lijfje en een witte gesmokte directoire aan boven haar doorzichtige kousen. Als een onschuldig meisje, gegeneerd onder al die begerige blikken. De Professor aan de piano weet dat hij moet wachten. Ze zingt het eerste couplet a capella, als een bedelmeisje met roomwitte huid op een straathoek:

Darlin', better love just one...

Darlin', better love just one.

You can't love more than one,

And have all the fun...

Darlin', better love just one.

Schat, hou het maar bij één...

Schat, hou het maar bij één.

Je kunt niet houden van meer dan één,

En mij delen met geen een...

Schat, hou het maar bij één.

Nu pikt de piano de melodie op, zodat er wat meer jeu in komt. 'You can't love two – je kunt niet houden van twee,' waarschuwt Blanche het publiek, terwijl ze vermanend met die vochtige vinger zwaait, 'and keep me true to you... – en wensen dat ik het met niemand anders deed...'

Zodra ze dit lied voor de eerste keer hoorde, vals gekweeld door iemand achter in een tram, wist ze dat het perfect zou zijn voor een act. Na elk couplet doet ze een ander dansje. Blanche

wordt steeds wereldwijzer, ze komt voor hun ogen tot bloei. Bij het vierde couplet stapt ze al een stuk brutaler achter het voetlicht aan. *'You can't love four, and come knocking on my door – Je kunt niet houden van vier, en dan toch weer aan komen zetten hier.'* Ook al zingt ze *can't*, haar dansje zegt juist *cancan, cancan*. Haar heupen reageren op denkbeeldige handen. Blanche beweegt zoals danseresjes al bewegen zolang er danseresjes bestaan, in de hele broeierige geschiedenis van de mensheid.

*You can't love five,
And eat honey from my hive...
Darlin', you can't love five.*

*Je kunt niet houden van vijf,
en toch willen genieten van mijn lijf...
Schat, je kunt niet houden van vijf.*

Blanche voelt een warme scheut door haar lichaam gaan. Ze is aan het tellen: vijftig dollar voor dit optreden, plus wat ze nog verdient met een privéafsprakje naderhand. Elke duik, zwaai, pruilmond, deining, heupwieg zet ze in haar hoofd om in dollarbiljetten, en dat geeft haar bewegingen extra pit, polijst de glans in haar ogen. *'You can't love six, and teach me any tricks – Je kunt niet houden van zes, dan luister ik niet meer naar jouw les...'* spreekt ze het publiek vermanend toe, terwijl ze een paar hoeden van hun dragers op de voorste rij af tikt met een razendsnelle trap. Een rood aangelopen bezoeker zit zo te kraaien van verrukking dat ze bang is dat hij erin zal blijven.

Achter in de Grand Saloon staat een nonachtige figuur in het grijs, de eigenares: Madam Johanna Werner. Ze geeft Blanche kalm een goedkeurend knikje.

Splitsprongen nu, waarbij ze net hard genoeg hijgt om het interessant te maken:

*You can't love eight,
And get through my pearly gate...
Darlin', you can't love eight.*

*Je kunt niet houden van acht,
en dan door mijn poortje willen vannacht...
Schat, je kunt niet houden van acht.*

Heeft ze nu het zevende couplet overgeslagen? Ach, maakt niet uit. Op handen en knieën, schuddend met haar heupen, terwijl ze de michetons tartend aankijkt over haar ronde schouder: *'You can't love nine, or you'll run out of time! – Je kunt niet houden van negen, dan kunnen we je bij elkaar vegen!'* Ze schokt alsof ze wordt geramd door een onzichtbare minnaar. *'You can't love ten, and do that to me again... – Je kunt niet houden van tien, en dan weer dit doen met mij bovendien...'*

Bij het twaalfde couplet doet Blanche haar ogen dicht en schreeuwt het uit, zo gekweld als ze kan:

*Darlin', you can't love twelve...
Darlin', you can't love twelve.
You can't love twelve,
Or I'll have to manage by myself...*

*Schat, je kunt niet houden van twaalf...
Schat, je kunt niet houden van twaalf.
Je kunt niet houden van twaalf,
Dan ga ik met mezelf aan de haal...*

Ze laat haar stem breken van wanhoop. Haar ene hand glijdt onder de tailleband van haar directoire; de andere nu ook. De mannen kreunen, kronkelen op hun fluwelen stoel. Elke *cigare* in de zaal is nu ontvlamd. En Blanche is ook opgewonden. Ze is zo goed in dit werk omdat ze niet hoeft te doen alsof, omdat elke samentrekking van haar zoutige spleetje echt is.

Plat op haar rug nu. Benen schoppen in de lucht. Belaagd door een onzichtbare meute stotende demonen. Blanche kreunt: *'You can't love thirteen, or it's gonna start hurting... – Je kunt niet houden van dertien, of het begint bont en blauw te zien...'*

Later die avond, als ze naar buiten stapt uit het International Hotel, plakken haar mouwen ogenblikkelijk vast aan haar armen. De pikzwarte portier houdt de deur voor haar open, en het kwartje dat ze in zijn roze handpalm laat vallen is plakkerig van haar eigen vuist.

De orgelman op de hoek draait de Triomfmars uit *Aïda*, nog steeds dezelfde trommel als waarop hij meer dan een uur geleden speelde toen Blanche door een huurrijtuig bij het hotel werd afgezet. Die man is een doorzetter, dat moet ze hem nageven. Dat orgel weegt zo te zien wel vijftig kilo, en ondanks de stakige achterpoten waarop het steunt worden de schouders van de man omlaag getrokken alsof er een molensteen aan hangt. Zijn vrouw geeft op elke vierde maat een lusteloze klap op haar tamboerijn, en hun cocker spaniël huppelt op een vreugdeloze, aangeleerde manier rond.

De schemering is ingevallen, het licht neemt af, maar de warmte is alleen maar drukkender geworden. *L'heure bleue*, noemden ze dat vroeger in Frankrijk altijd, 'het blauwe uur', wanneer de hemel die ernstige azuurblauwe kleur aanneemt en de kartelige horizon zwart wordt. Niet dat deze schele metro-pool ook maar enigszins kan tippen aan Parijs, vindt Blanche, ook al noemen sommigen deze stad het Parijs van het Westen. De Hoofdstad van het Westen, oké, maar San Francisco is tien keer zo klein als de Lichtstad, en er is hier geen gladde boulevard, geen promenade, zelfs geen avenue die de naam waardig is. De City, zo wordt ie door de inwoners aangeduid, alsof er geen andere stad bestaat. Een en al heuvels, als een verenbed dat door een reus is opgeschud en dat als een verkreukeld hoopje is achtergebleven. Blanche struint al anderhalf jaar met alle andere krioelende mensen op en neer over die heuvels sinds ze

vanuit Frankrijk hierheen is gekomen, maar ze zal nooit kunnen wennen aan die duizelingwekkende hellingen.

Ze is moe nu. Het komt niet door de striptease in het House of Mirrors, of het vlugge glaasje champagne in het International met de micheton die ze zojuist naar adem snakkend heeft achtergelaten op de fijne lakens van het hotel. (Hij was geen vaste klant van haar, maar een zilvermagnaat die vanavond op doorreis in de stad was en die Madam Johanna had gesmeekt of ze hem boven aan Blanche' lijstje wilde zetten. Eigenlijk vindt Blanche die eennachtsvliegen juist wel prettig, want het is makkelijker een fantastische indruk te maken als het eenmalig is.) Nee, het is die vreemde hitte waar ze zo uitgeput van raakt. De zomer begon nog redelijk beschaafd, met warme briesjes die de ochtendmist weg zwiepten, maar nu de tweede helft van augustus voor de deur staat kan de stad gewoon niet meer ademen. De lucht is een stinkend miasma van alle damp en roetuitstoot die San Francisco kan produceren. Er is een krant die een of ander raar mannetje heeft opgeduikeld dat sinds zijn aankomst in 1849 elke dag heeft genoteerd wat zijn thermometer aangeeft. De zomer van 1876 is het warmste seizoen in zijn verslagen; het kwik stijgt elke middag tot ruim dertig graden.

Een halve straat verderop in Jackson Street schijnt nog steeds diezelfde opera aan de gang te zijn in het Chinese Royal Theater, een en al krassende snaren, drums en gong. Blanche schudt haar hoofd om het leeg te maken. Ze versnelt haar pas terwijl ze door Kearny Street loopt, haar fuchsiaroze rok slap deinend, terwijl haar hakken stofwolkjes doen opdwarrelen uit het houten looppad. Over tien minuten is ze bij haar appartement. Dan kan ze die plakkerige kleren uittrekken, en misschien een drankje nemen met Arthur, als hij thuis is.

De Pony Express Saloon maakt nu al reclame voor het grootse prijsgala hondengevechten in september. Als Blanche boven de deur van een kledingwinkel een gele pokkenvlag gespijkerd ziet, houdt ze haar adem in en loopt er met een boog omheen. Rode vlekken op het gezicht, de handen of de voeten, daar moet je op

letten volgens de zogenaamde deskundigen. Ze zijn het er alleen niet over eens hoe je het oploopt, door giftige dampen die uit de grond opstijgen of door onzichtbare beestjes die van de zieken overspringen naar de gezonde mensen. En wie kan er nou de hele zomer met ingehouden adem binnen blijven zitten?

Langs het Bella Union Theater, waar zo te horen een volle zaal zit te roepen dat de variétéshow moet beginnen. De Ice Cream Boudoir zit propvol, maar de City Hall is uitgestorven – afgezien van een gevangene in de bajes die aan de tralies van een kelder-raam rammelt wanneer Blanche voorbijloopt, zodat ze zich rot schrikt. Portsmouth Square is omheind met in goud gedoopte ijzeren speren. Confetti van slappe bloembedden. Onder elke boom met een bladerdek liggen duttende mensen, als oorlogsdoden. In de fontein vechten twee zatlappen om wie er lang-uit onder de straal mag liggen. Kinderen staan op veilige afstand te dreutelen, moed verzamelend om eropaf te duiken voor een plens water in hun gezicht. Blanche krijgt dorst als ze het ziet, maar ze heeft geen zin om zich tussen de zwervers en *gamins* door te wringen om wat te drinken.

De straten stromen vol nu de zon onder is. De mensen barsten uit hun verstikkende kamers. Als Blanche in westelijke richting kijkt, voorbij Nob Hill, ziet ze het laatste licht in de Stille Oceaan zakken. Op de hoek van Clay Street ziet ze die oude eenogige vrouw met haar vlekkerige valies slepen. Om haar te ontwijken draait Blanche zich om en besluit ze Kearny Street over te steken, maar ze moet wachten tot er een paardentram voorbij is gedenderd. De vuistvormige keien geven alle opgeslagen hitte van de dag af door haar dunne schoenzolen. Als de tram voorbij is stapt Blanche de weg op, uitkijkend voor verse uitwerpselen in de vage schemering – en daardoor ziet ze het ding niet voordat ze erdoor geraakt wordt.

Een hoog zwart stuur als een gewei, dat is het enige waarvan ze een glimp opvangt voordat de gigantische spaken haar rokken verzwelgen. Door haar gegil lijkt de *vélocipède* in tweeën te breken. Het rijwiel knalt naar de ene en de berijder naar de andere

kant, waardoor Blanche tegen de grond smakt.

Ze probeert overeind te krabbelen, maar ze kan niet op haar rechterbeen steunen. Mond te droog om te spugen.

De slungelige waaghals springt op en wrijft over zijn elleboog, springerig als een clown. *‘Ça va, mademoiselle?’*

De knakker is oplettend genoeg om Blanche’ nationaliteit af te leiden uit haar kledingstijl. En zijn accent is al even Frans als dat van Blanche zelf. Maar die stem...

Niet die van een man, beseft Blanche. Niet eens die van een jongen. Dit is een meisje, ondanks dat grijze jasje, het vest, de broek, het gitzwarte haar afgesnoeid boven haar zongebruinde kaaklijn. Een van die excentriekelingen waar de stad op kan bogen – wat Blanche’ ergernis alleen maar vergroot, alsof die hele botsing gewoon een goeie grap is en het niks kan schelen wie er nu met merde aan haar jurk rondloopt.

Er zwiert een kar om Blanche heen, de hoeven zo rakelings langs haar dat ze ineenkrimpt. Ze gaat op haar knieën zitten, maar wordt belemmerd door haar rok.

De jonge vrouw met de broek aan steekt grijnzend haar hand uit.

Blanche slaat hem weg. Wat denkt die griet wel, haar aanrijden en er dan nog om grinniken ook...

Piepende remmen: op het kruispunt komt weer een paardentram op hen af stormen. De onbekende steekt opnieuw haar hand uit, met een zwierig gebaar. Blanche grijpt de koele vingers vast en trekt zichzelf overeind, waarbij ze een naad hoort scheuren onder haar arm. Ze wankelt naar de stoep, haar tournure hangt scheef over haar heup.

Terwijl ze met haar pijnlijke rechterbeen schudt, beseft ze dat ze alleen is. Die waaghals is een halve straat verderop gerend door Kearny Street en staat in het Engels te foeteren tegen een paar gamins die hun kans hebben gegrepen om ervandoor te gaan met haar hippe toestel. Net goed als ze dat kwijt is!

Maar tegen de tijd dat Blanche haar tournure recht heeft gesjord en het vuil van haar rokken heeft geklopt, is de rijwielster

alweer terug. Boven op het reusachtige voorwiel prikkend komt ze door de straat op Blanche af rijden, waarna ze haar been eroverheen zwaait, eraf springt en rennend de grond raakt.

‘Jenny Bonnet,’ verkondigt ze, alsof het heuglijk nieuws is, haar accent nu door en door Amerikaans, ook al spreekt ze haar achternaam op z’n Frans uit, met een stomme t. Ze zet haar zwarte pet schuin op haar hoofd. ‘En jij bent?’

‘Dat gaat je niks aan.’ Blanche blaast tegen een haarlok die aan haar vochtige lip was blijven plakken en haalt haar vinnigste Engels naar boven, want wat ze qua lengte tekortkomt kan ze compenseren met haar hooghartigheid. ‘Hoor eens, jij man-vrouw-of-wat-dan-ook, de volgende keer dat je op het idee komt om de straat als je speeltuin te gebruiken...’

‘Ja, dat ding is echt een ramp om te besturen,’ valt Jenny Bonnet haar in de rede, heftig knikkend, alsof ze het helemaal eens zijn. Ze is maar zo’n vijftien centimeter langer dan Blanche, zo van dichtbij. ‘Maar ik heb je toch geen pijn gedaan?’

Blanche bries. ‘Ik ben helemaal bont en blauw.’

‘Maar geen uitstekende botten, toch?’ De jonge vrouw bekijkt haar demonstratief van alle kanten en trekt een grappig gezicht. ‘Nergens bloed, als zodanig?’

‘We hadden allebei wel dood kunnen zijn, stommeling.’

‘Als het daarom gaat, ik had vanmorgen ook van een stoomboot naar Lima in zee gevallen kunnen zijn, en jij had een dodelijke besmetting kunnen krijgen,’ zegt Jenny, met haar duim wijzend naar de pokkenvlag op een tabakszaak vlak bij hen.

Blanche deinst achteruit en gaat een paar stappen verder weg staan.

‘Maar in plaats daarvan zijn we zo te zien allebei gezond en wel, en mijn vélocipède ook.’ Jenny slaakt een cowboykreet.

En gek genoeg begint Blanche’ woede een beetje te zakken. Misschien komt het door het fluisterende briesje afkomstig uit de Baai, waar de masten van de jonken en klippers in quarantaine een beetje heen en weer lijken te deinen, tenzij het een optisch effect van de schemering is. Of het komt door de zachte trilling van

een fluitspeler ergens in een appartement boven hen. De lichten flakkeren aan in de cafés en winkels aan Kearny Street, en zo met-een zal de hele rand van Chinatown schitteren als een carrousel.

‘Laat me je op een drankje trakteren,’ oppert Jenny met een hoofdbeweging naar de brasserie van Durand.

Dat klinkt Blanche altijd als muziek in de oren. ‘Bij wijze van excuses?’

‘Als je dat wilt. Zelf heb ik ze nooit de kaars waard gevonden.’

Blanche trekt haar wenkbrauwen op.

‘Mensen merken het vanzelf wel als je ergens spijt van hebt,’ verklaart Jenny. ‘Daar hoeft je geen woorden aan vuil te maken.’ Ze legt haar vélocipède plat op de grond naast de deur van de brasserie en wenkt een jongetje om hem te bewaken.

‘Denk je dat dat ventje er niet net zo snel mee vandoor gaat als die anderen?’ vraagt Blanche spottend.

‘Ha, ik weet waar deze woont.’

Daar kijkt Blanche van op. ‘Ik heb er nooit bij stilgestaan dat die straatjochies ook nog ergens wonen.’

Jenny knikt naar het gammele naamboord op het gebouw: ‘Hij is een Durand.’

Terwijl de twee binnenstappen in de benauwde knoflooklucht kijken er een paar klanten op, maar niemand laat zijn blik langer rusten op die jonge vrouw met een broek aan. Die Jenny is kennelijk een vaste klant.

Monsieur Durand groet haar met een knikje en maakt met zijn ellebogen een plekje vrij aan de bar. Er lekt was uit zijn dikke snor als hij terugkomt en hun glazen met een karaf wijn voor hen neerzet. Blanche schenkt de wijn in, neemt een flinke teug. Ha, dat is beter. Ze veegt het zweet uit haar ogen. ‘Heb jij het niet bloedheet onder al die lagen?’

Jenny haalt haar schouders op terwijl ze haar eigen glas vol-schenkt.

‘Het kan mij niet snel genoeg september worden. Dan moet het toch een stuk afkoelen.’

‘Deze stad is altijd de uitzondering op de regel,’ zegt Jenny. ‘Ik

heb wel meegemaakt dat het in oktober op z'n heetst was.'

Blanche zucht bij dat vooruitzicht.

Durand komt weer terug met twee schaalpjes *cuisse de grenouille au beurre noir* waar ze niet om gevraagd hebben. Blanche merkt dat ze honger heeft, ze scheurt het stevige, aromatische vlees van de kikkerpootjes. 'Deze zijn niet hetzelfde als bij ons in Frankrijk.'

'Nee, deze zijn lekkerder,' zegt Jenny. Ze kreunt van genot onder het kauwen. 'Ze zijn pas tien minuten dood, dat is de truc. Alleen ietsje te zout. Zeg dat hij er nog steeds te veel zout op doet,' roept ze naar Durand.

De eigenaar strijkt zijn snor met zijn duim weg van zijn strakke mond. 'Portal!' brult hij over zijn schouder.

'Hoelang ben jij hier al?' vraagt Jenny aan Blanche.

'Sinds vorig jaar winter.'

'Waarom ben je dan gebleven?'

Blanche kijkt haar onthutst aan. 'Jij hebt geen manieren, juffrouw.'

'O, ik heb er wel een paar,' zegt Jenny, 'alleen niet van die heel nette. Een ruwe diamant, dat ben ik.'

Blanche slaat haar ogen ten hemel. 'En waarom had ik dan niet moeten blijven, als ik vragen mag?'

'De meeste mensen trekken verder,' zegt Jenny. 'Alsof de stad alleen maar een mond is die hen in één keer opslokt, en de rest van Amerika de buik waarin ze vervolgens terechtkomen.'

Blanche rilt bij het idee en schenkt zich nog wat wijn in. Californië was Arthurs keuze, weet ze nog. Blanche had het niet eens op de kaart kunnen aanwijzen. Alle Fransen met wie ze in gesprek raakten op het schip, waren net als Arthur en Blanche en Ernest op weg naar een grote stad – was het niet San Francisco, dan wel New York of Chicago – waarvan werd beweerd dat je er goed kon verdienen in de horeca en de amusementswereld. 'We zijn hierheen gekomen omdat we hadden gehoord dat je hier je hoed kunt dragen zoals het je behaagt,' zegt ze, 'en om diezelfde reden zijn we gebleven, denk ik.'